

Effekterne af en produktivitsstigning i den offentlige sektor med et konstant serviceniveau¹

26. september 2013

1. Indledning

Følgende notat beskriver resultaterne af marginaleksperimenter til DREAM-modellen, hvor produktiviteten i den offentlige sektor stiger og serviceniveauet holdes konstant.

Produktiviteten i den offentlige sektor antages at stige med 8 procent i marginaleksperiment 1. Produktivitsstigningen indfases lineært fra 2014 til 2021. Serviceniveauet i den offentlige sektor antages uændret i forhold til DREAMs grundforløb. Holdbarhedsindikatoren i scenariet forbedres fra -0,03 % af BNP til 1,03 % af BNP. Det svarer til en permanent årlig forbedring af den primære offentlige saldo på ca. 19.5 mia. kr. (2012-niveau)².

Råderummet fra produktivitsstigningen i den offentlige sektor antages i marginaleksperiment 2 anvendt til en årlig lump-sum transferering fra staten til den voksne del af befolkningen³. Transfereringen indfases lineært fra 2014 til 2021. Størrelsen af lump-sum transfereringen kan for de første 8 år ses i Tabel 1. Fra 2021 og frem er den årlige lump-sum transferering fra staten til den voksne del af befolkningen på ca. 6100 kr. per person (2012 - niveau).

Tabel 1. Lump-sum transferering per voksen person (2012 - niveau)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	...
Lump-sum, kr. (2012-niveau)	762	1524	2286	3048	3810	4572	5334	6096	...

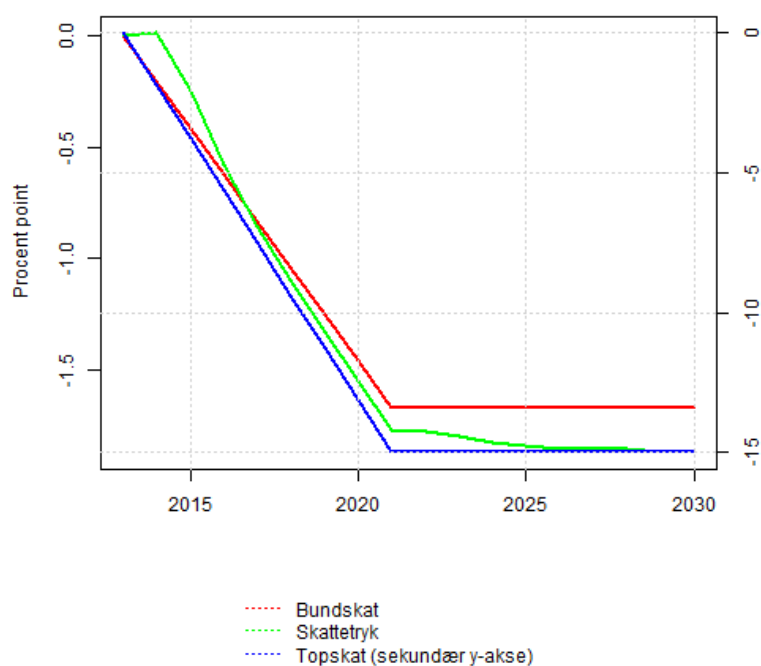
Kilde: Egne beregninger på DREAM

¹ Analysen er bestilt af Dansk Erhverv

² Statistikbanken NAT01: Foreløbigt BNP for 2012 er 1.820 mia. kr., løbende priser.

³ Den voksne del af befolkningen er i DREAM alle personer fra 17 til 101 år.

Figur 1. Ændringen i bund, topskattesatsen og skattetrykket ift. grundforløbet.

Kilde: Egne beregninger på DREAM

I Marginaleksperiment 3 antages råderummet anvendt til på sigt at fjerne topskatten og sænke bundskattesatsen. Skattelettelserne indføres lineært fra 2014 til 2021. Figur 1 viser ændringen i skattesatserne samt i skattetrykket i forhold til grundforløbet. Fra 2021 er topskatten fjernet og bundskatten sænket permanent 1,67 procent point. Det samlede skattetryk i marginaleksperiment 3 er i 2050 faldet med 1,84 procent point.

DREAM er en langsigtet strukturmodel. Det antages derfor i alle 3 marginaleksperimenter, at beskæftigede uden videre kan overføres fra den offentlige sektor til den private sektor. Dette ville i virkeligheden indebære en række kortsigtsomkostninger, der ikke er medtaget i modellen. Da disse omkostninger er kortsigtede, ville de imidlertid have ret begrænset indflydelse på den finanspolitiske holdbarhed.

2. Tekniske forudsætninger for beregningerne

DREAM-modellen er en langsigtet ligevægts-strukturmodel, hvis hovedformål er at analysere den langsigtede finanspolitiske holdbarhed. Når DREAM-modellen bruges til at analysere effekter af ændringer i den økonomiske politik, er det dermed de langsigtede strukturelle ændringer, der analyseres, hvorimod kortsigtede og konjunkturafhængige effekter ikke medtages i analysen.

Den nærværende DREAM-model er kalibreret via nationalregnskabet fra 2008, hvor nationalregnskabet inden kalibrering er blevet rensset for konjunkturafhængige effekter. Den økonomiske krise er indarbejdet i modellen via Finansministeriets fremskrivning til 2020⁴ ved at tillade, at en række af modellens parametre, der beskriver modellens økonomiske struktur og agenternes adfærd, må afvige fra deres strukturelle niveau. Efter 2020 vender parametrene gradvist tilbage til det strukturelle niveau. DREAMs grundforløb er nærmere beskrevet i DREAM (2013)⁵. DREAM-modellen bygger på en række antagelser omkring økonomisk adfærd, som er beskrevet nærmere i DREAM (2011)⁶ samt i dokumentationen af DREAM-modellen.

Marginaleksperimentet afvikles som stød til DREAMs grundforløb. Marginaleksperimenterne annonceres over for modellens agenter i 2014.

Holdbarheden sikres i beregningerne gennem den såkaldte udlands-lukning, hvor det antages, at transfereringer fra udlandet til den offentlige sektor vælges endogent i år 2080 og frem således, at det samlede forløb er holdbart. Disse transfereringer bruges herefter til at beregne holdbarhedsindikatoren, der bestemmes som den tilbagediskonterede værdi af de nødvendige transfereringer. Holdbarhedsindikatoren er i DREAM grundforløb -0,03 % af BNP.

⁴ Den anvendte fremskrivning stammer fra Finansministeriets grundforløb frem til 2020 fra maj 2013.

⁵ DREAM (2013): Langsigtet økonomisk fremskrivning 2013. København

⁶ DREAM (2011): Langsigtet økonomisk fremskrivning 2011. København

3. Makroøkonomisk virkning

Følgende beskriver de makroøkonomiske effekter af de 3 marginaleksperimenter. Generelt vil en produktivitetstigning i DREAM-modellen ses som et eksperiment, der ændrer arbejdsudbuddet. I en *lukket økonomi* vil produktionen på langt sigt ændres proportionalt med arbejdsudbuddet og alle reale priser vil være upåvirkede. DREAM er imidlertid konstrueret som en *lille åben økonomi*, i hvilken der efterspørges udenlandsk producerede varer til investeringer og materialeforbrug i produktionen og til endeligt privat forbrug, samtidig med at en stor del af produktionen i den private sektor eksporteres. Eksportefterspørgslen afhænger negativt af produktprisen, således at når produktionen stiger, vil outputprisen samtidig reduceres for at øge efterspørgslen. Derved opnår de danske virksomheder en forringet rentabilitet, der også vil sætte sig i lønniveauet. Da prisen på importerede investeringsgoder og materialer er uafhængig af efterspørgslen, vil lønningerne falde relativt mere end outputprisen, således at reallønnen (defineret ud fra forbrugerprisindekset) falder. Vice versa når produktionen falder.

3.1. Makroøkonomisk virkning af marginaleksperiment 1

Marginaleksperiment 1 omhandler, som nævnt, at produktiviteten i den offentlige sektor stiger 8 procent, hvor serviceniveauet er uændret i forhold til grundforløbet.

Den øgede offentlige produktivitet betyder, at der skal færre personer til for, at opnå samme serviceniveau. Derfor vil den offentlige beskæftigelse falde, når serviceniveauet holdes uændret i forhold til grundforløbet. I 2050 er den offentlige beskæftigelse faldet med 5,6 procent, jf. Tabel 2. Faldet absorberes dog af den private sektor således, at den samlede beskæftigelse er uændret i forhold til grundforløbet. Marginaleksperimentet kan derfor ses som et arbejdsudbudsstød til den private sektor.

Marginaleksperimentet medfører en stigning i BNP på 1,92 % i år 2050 relativt til grundforløbet, jf. Tabel 2. Den forøgede aktivitet i økonomien giver anledning til en stigning i private investeringer. I 2050 er investeringerne steget 1,17 procent i forhold til grundforløbet, jf. Tabel 2. For at imødekomme den større produktion må virksomhederne sænke outputprisen. Eksporten stiger her som følge af et lavere prisniveau med 3,52 procent i 2050. Som nævnt medfører det faldende prisniveau et fald i reallønnen. I 2050 er såvel produktreallønnen i den udenlandskonkurrerende sektor og reallønnen (defineret ud fra forbrugerprisindekset) faldet med henholdsvis -0,77 og -0,60 procent i forhold til grundforløbet, jf. Figur 2. Figur 2 viser ændringen i realløn og produktrealløn for alle 3 marginaleksperimenter. Trods et fald i det private forbrug vil den øgede import af investeringsgoder og materialer medføre, at importen stiger i forhold til grundforløbet. Men

idet eksporten er steget mere end importen, vil betalingsbalancen gradvist forbedres gennem fremskrivningen.

Tabel 2. Makroøkonomisk virkning af marginaleksperiment 1, faste priser.

	2008	2020	2025	2030	2040	2050
		---- Relative ændring, Indeks, grundforløb = 100 ----				
BNP	100.00	101.45	101.78	101.84	101.92	101.92
Privat forbrug	100.00	99.39	99.48	99.47	99.45	99.44
Offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- Individuelt offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- Kollektivt offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Netto eksport	100.00	128.30	150.70	165.50	225.40	251.20
- Eksport	100.00	102.38	103.13	103.37	103.55	103.52
- Import	100.00	100.62	100.65	100.65	100.67	100.66
Investeringer	100.00	102.57	101.68	101.22	101.21	101.17
Beskæftigelse, 1000 pers.	100.00	99.99	100.00	100.00	100.00	100.00
- Private sektorer	100.00	101.93	102.26	102.32	102.40	102.36
- Offentlige sektor	100.00	95.07	94.39	94.39	94.39	94.39
		---- Absolute ændring ----				
Arbejdsløshed, procent	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	0.00	1.13	1.56	1.87	2.59	3.31
- Offentlige primære budget overskud	0.00	1.01	1.17	1.18	1.22	1.20
- Offentlige netto rente udgifter	0.00	-0.12	-0.39	-0.69	-1.37	-2.11

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Figur 2. Ændring i realløn (højre) og produktrealløn (venstre) i forhold til grundforløbet for eksperimenterne.

Kilde: Egne beregninger på DREAM

3.2. Makroøkonomisk virkning af marginaleksperiment 2

I marginaleksperiment 2 anvendes råderummet fra produktivitetstigningen i den offentlige sektor, som nævnt, til en årlig lump-sum transferering fra staten til den voksne del af befolkningen. Transfereringen indføres lineært fra 2014 til 2021. Størrelsen af lump-sum transfereringen de første 8 år kan ses i Tabel 1. Fra 2021 og frem er den årlige lump-sum transferering fra staten til den voksne del af befolkningen på ca. 6100 kr. per person (2012 - niveau). Lump-sum transferingen er fundet således at marginaleksperiment 2 har en uændret holdbarhed i forhold til grundforløbet. Generelt vil den makroøkonomiske effekt af marginaleksperiment 2 følge de samme mekanismer som i marginaleksperiment 1. Den eneste forskel er, at befolkningen i dette eksperiment modtager lump-sum transferingen fra staten.

Lump-sum transferingen bevirker at kompensationsgraden til ledige stiger, og derfor påvirker transferingen trade-off'et mellem arbejde og fritid. Dette medfører i forhold til grundforløbet at arbejdsløsheden er steget en smule i forhold til grundforløbet, jf. Tabel 3. Men produktivitetstigningen i den offentlige sektor bevirker dog stadig, at marginaleksperiment 2 kan ses som et arbejdsudbudsstød til den private sektor.

Tabel 3. Makroøkonomisk virkning af marginaleksperiment 2, faste priser.

	2008	2020	2025	2030	2040	2050
		---- Relative ændring, Indeks, grundforløb = 100 ----				
BNP	100.00	101.76	102.09	102.15	102.25	102.23
Privat forbrug	100.00	102.18	102.46	102.55	102.62	102.62
Offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- Individuelt offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- Kollektivt offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Netto eksport	100.00	95.78	110.77	117.76	136.71	144.77
- Eksport	100.00	100.92	101.78	102.01	102.17	102.16
- Import	100.00	101.27	101.31	101.32	101.36	101.34
Investeringer	100.00	104.18	102.51	101.98	101.93	101.80
Beskæftigelse, 1000 pers.	100.00	99.82	99.81	99.81	99.82	99.82
- Private sektorer	100.00	101.70	101.99	102.04	102.13	102.08
- Offentlige sektor	100.00	95.09	94.41	94.41	94.42	94.41
		---- Absolute ændring ----				
Arbejdsløshed, procent	0.00	0.18	0.19	0.19	0.18	0.18
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	0.00	-0.07	-0.15	-0.15	-0.13	-0.17
- Offentlige primære budget overskud	0.00	-0.11	-0.16	-0.13	-0.05	-0.07
- Offentlige netto rente udgifter	0.00	-0.04	-0.01	0.03	0.07	0.11

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Marginaleksperimentet medfører en stigning i BNP på 2,23 % i år 2050 relativt til grundforløbet, jf. Tabel 3. Den forøgede aktivitet i økonomien giver som før anledning til en stigning i private investeringer. I 2050 er investeringerne steget 1,80 procent i forhold til grundforløbet, jf. Tabel 3. For at imødekomme den større produktion må virksomhederne

sænke outputprisen. Eksporten stiger her som følge af et lavere prisniveau med 2,16 procent i 2050. Som nævnt medfører det faldende prisniveau et fald i reallønnen, jf. Figur 2

Lump-sum transferingen betyder også at husholdningens disponible indkomst er steget i forhold til grundforløbet, hvilket medfører et øget privatforbrug. I 2050 er privatforbruget steget 2,62 procent i forhold til grundforløbet, jf. Tabel 3. Stigningen i det private forbrug bevirker, at importen er steget i forhold til marginaleksperiment 1 og grundforløbet. Eksporten er stadig steget mere end importen, og derfor vil betalingsbalancen gradvist forbedres gennem fremskrivningen, men i mindre grad end i marginaleksperiment 1.

3.3. Makroøkonomisk virkning af marginaleksperiment 3

I marginaleksperiment 3 anvendes råderummet fra produktivitetstigningen i den offentlige sektor, som nævnt, til at fjerne topskatten og permanent sænke bundskatten. Skattelettelserne indføres lineært fra 2014 til 2021. Figur 1 viser ændringen i skattesatserne samt i skattetrykket i forhold til grundforløbet. Fra 2021 er topskatten fjernet og bundskatten sænket permanent 1,67procent point. Det samlede skattetryk falder 1,84 procent point i 2050. Skattetrykket er i DREAMs grundforløb 48 procent i 2014.

Tabel 4. Makroøkonomisk virkning af marginaleksperiment 3, faste priser.

	2008	2020	2025	2030	2040	2050
		---- Relative ændring, Indeks, grundforløb = 100 ----				
BNP	100.00	102.68	103.18	103.26	103.37	103.36
Privat forbrug	100.00	103.20	103.60	103.70	103.81	103.81
Offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- Individuelt offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- Kollektivt offentligt forbrug	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Netto eksport	100.00	93.74	117.00	127.91	156.23	168.39
- Eksport	100.00	101.64	102.98	103.33	103.54	103.52
- Import	100.00	102.18	102.24	102.26	102.30	102.27
Investeringer	100.00	106.64	104.08	103.20	103.10	102.94
Beskæftigelse, 1000 pers.	100.00	100.03	100.06	100.06	100.06	100.06
- Private sektorer	100.00	102.17	102.55	102.62	102.71	102.67
- Offentlige sektor	100.00	94.60	93.86	93.86	93.85	93.86
		---- Absolute ændring ----				
Arbejdsløshed, procent	0.00	-0.03	-0.06	-0.06	-0.07	-0.07
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	0.00	0.16	0.13	0.16	0.21	0.22
- Offentlige primære budget overskud	0.00	0.08	0.03	0.04	0.06	0.03
- Offentlige netto rente udgifter	0.00	-0.09	-0.10	-0.12	-0.15	-0.19

Kilde: Egne beregninger på DREAM

En sænkelse af bundskattesatsen bevirker et øget incitament til at arbejde for alle personer der er beskæftiget. Mens fjernelse af topskattesatsen bevirker, at personer, der har en lønindkomst over topskattegrænsen får et øget incitament til at arbejde. Hvorfor den gennemsnitlige årlige arbejdstid for en person i beskæftigelse stiger med 12 timer i 2050 i

forhold til grundforløbet⁷. Antallet af fuldtidsækvivalente beskæftigede er i 2050 steget med 25.300 personer i forhold til grundforløbet⁸. Derfor vil skattelettelserne i sig selv give et positivt arbejdsudbudsstød.

Marginaleksperimentet medfører en stigning i BNP på 3,36 % i år 2050 relativt til grundforløbet, jf. Tabel 4. Den forøgede aktivitet i økonomien giver, som tidligere beskrevet, anledning til en stigning i private investeringer. I 2050 er investeringerne steget 2,94 procent i forhold til grundforløbet, jf. Tabel 4. For at imødekomme den større produktion må virksomhederne sænke outputprisen. Eksporten stiger her som følge af et lavere prisniveau med 3,52 procent i 2050. Som nævnt medfører det faldende prisniveau et fald i reallønnen og i produktreallønnen i den udenlandskonkurrerende sektor, jf. Figur 2. Stigningen i det private forbrug bevirker, som i marginaleksperiment 2, at importen er steget i forhold til marginaleksperiment 1 og grundforløbet. Eksporten er stadig steget mere end importen, og derfor vil betalingsbalancen gradvist forbedres gennem fremskrivningen, men i mindre grad end i marginaleksperiment 1.

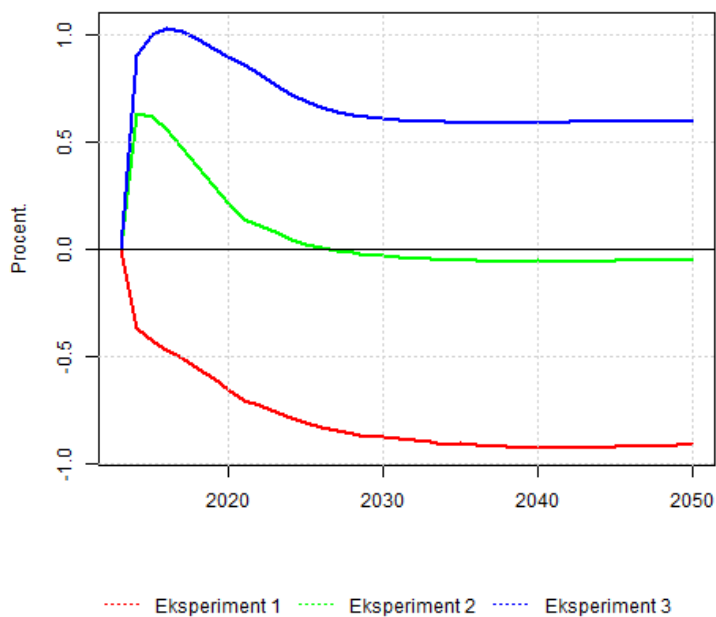
⁷ Den gennemsnitlige arbejdstid angiver det årlige antal arbejdstimer, som en gennemsnitsperson har på arbejdsmarkedet. I grundforløbet er den gennemsnitlige arbejdstid i 2050 1.539 timer om året.

⁸ Den fuldtidsækvivalente beskæftigelse angiver, hvor meget den samlede beskæftigelse svarer til i personer, hvis alle personer i beskæftigelse arbejder fuldtid. Det vil sige, at dette mål både omfatter ændringer i arbejdsstyrken, ledigheden og den gennemsnitlige arbejdstid. I grundforløbet er den fuldtidsækvivalente beskæftigelse 2.999.097 personer.

4. De offentlige finanser

De offentlige finansers ændring relativt til grundforløbet som andel af BNP for de tre marginaleksperimenter er vist i Tabel 5 til Tabel 7. Figur 3 viser den relative ændring i BNP i løbende priser i forhold til grundforløbet for marginaleksperimenterne.

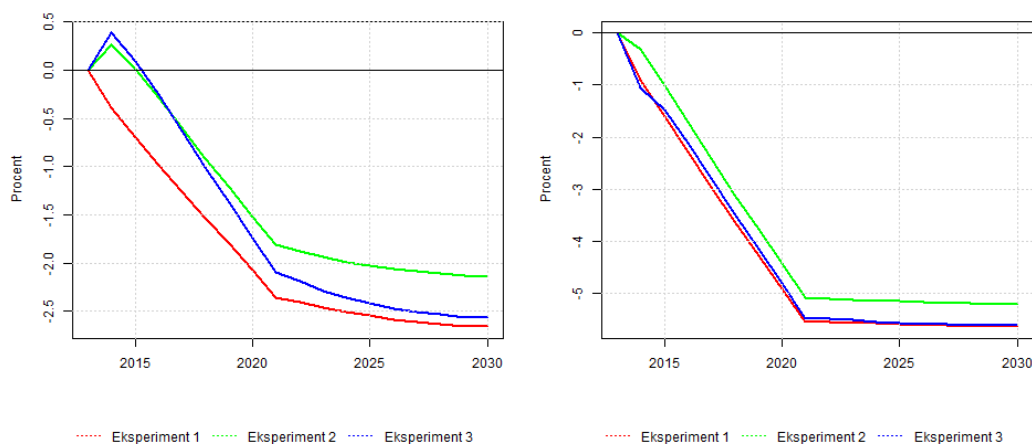
Figur 3. Relativ ændring i BNP i forhold til grundforløbet, løbende priser.

Kilde: Egne beregninger på DREAM.

Det skal bemærkes, at tabellernes variable er i løbende priser relativt til BNP i løbende priser. Figur 4 viser den relative ændring i BNP deflatoren og den offentlige sektors enhedsomkostninger, i forhold til grundforløbet for marginaleksperimenterne.

Figur 4. Relativ ændring i og BNP deflatoren (venstre) og den offentlige sektors enhedsomkostninger (Højre) i forhold til grundforløbet.

Kilde: Egne beregninger på DREAM.

Det ses, fra Figur 4 at den offentlige sektors enhedsomkostninger er faldet mere end BNP deflatoren i forhold til grundforløbet for alle eksperimenterne.

4.1. Marginaleksperiment 1 effekt på de offentlige finanser.

Effekten af marginaleksperiment 1 på de offentlige finanser, relativ ændring i BNP andele er vist i Tabel 5. Fra Figur 3 ses det, at BNP i løbende priser er faldet i forhold til grundforløbet for dette eksperiment.

De offentlige indtægter falder mere end BNP i forhold til grundforløbet, hvorfor indtægterne relativt til BNP er lidt lavere end i grundforløbet, jf. Tabel 5. Den faldende realløn, jf. Figur 2, og en uændret beskæftigelse formindsker skattebasen for husholdningen, hvilket fører til reduceret indtjening fra kildeskatter. Indtjeningen fra kildeskatter er faldet mere end BNP, hvorfor indtægterne fra denne post relativt til BNP på sigt er lavere end i grundforløbet. Den forøgede produktion resulterer i højere indtægter fra selskabsskatter i forhold til grundforløbet. Generelt er de direkte skatter faldet mere end BNP, hvorfor indtægterne relativt til BNP er lavere end i grundforløbet. De indirekte skatter er faldet i forhold til grundforløbet, hvilket hovedsagligt skyldes, at momsindtægterne er faldet som en konsekvens af det mindre forbrug.

Trods det konstante serviceniveau er det offentlige forbrug samlet set faldet i forhold til grundforløbet. Det forklares af faldet i den offentlige sektors enhedsomkostninger, jf. Figur 4. Den offentlige sektors enhedsomkostninger falder som en konsekvens af den øgede

offentlige produktivitet. Enhedsomkostningerne falder mere end BNP hvorfor de offentlige udgifter generelt er lavere relativt til BNP end i grundforløbet. De offentlige indkomstoverførsler er også faldet i forhold til grundforløbet, dette forklares af, at de er satsreguleret i forhold til en faldende realløn, jf. Figur 2.

Tabel 5. Virkning af marginaleksperiment 1 på de offentlige finanser, relativ ændring i BNP andele, indeks.

	2008	2020	2025	2030	2040	2050
	---- Index, baseline = 100 ----					
Offentlige indtægter	100.00	99.88	99.82	99.79	99.76	99.73
- Direkte skatter	100.00	99.65	99.54	99.52	99.47	99.43
- Kildeskatte	100.00	99.39	99.27	99.24	99.21	99.18
- Selskabsskatte	100.00	101.44	101.36	101.39	101.65	101.78
- Andre direkte skatte	100.00	99.62	99.62	99.62	99.55	99.51
- Indirekte skatte	100.00	100.10	100.04	99.99	99.99	99.97
- Moms	100.00	99.93	99.81	99.70	99.70	99.68
- Punktafgifter	100.00	100.50	100.59	100.61	100.63	100.61
- Ejendomsskatte	100.00	99.79	100.29	100.45	100.52	100.49
- Andre indirekte skatte	100.00	100.26	99.97	99.98	99.96	99.97
- Anden indkomst	100.00	100.46	100.55	100.60	100.57	100.51
Offentlige udgifter	100.00	97.85	97.48	97.46	97.38	97.34
- Offentlige kollektive forbrug	100.00	96.16	95.67	95.69	95.69	95.71
- Offentligt individuelt forbrug	100.00	96.16	95.67	95.69	95.69	95.71
- Sundhedsudgifter	100.00	96.16	95.67	95.69	95.69	95.71
- Udgifter til uddannelse	100.00	96.16	95.67	95.69	95.69	95.71
- Socialomsorg	100.00	96.16	95.67	95.69	95.69	95.71
- Andet individuelt forbrug	100.00	96.16	95.67	95.69	95.69	95.71
- Offentlige indkomstoverførsler	100.00	99.71	99.45	99.45	99.44	99.45
- Folkepension	100.00	99.67	99.37	99.37	99.35	99.36
- Efterløn	100.00	99.66	99.37	99.36	99.34	99.36
- Førtidspension	100.00	99.66	99.36	99.36	99.34	99.35
- Dagpenge	100.00	100.01	99.28	99.24	99.18	99.18
- Kontanthjælp	100.00	99.72	99.35	99.34	99.32	99.33
- Barselsdagpenge	100.00	99.66	99.37	99.36	99.34	99.36
- SU	100.00	99.65	99.35	99.35	99.33	99.34
- Andre indkomst overførsler	100.00	99.76	99.63	99.65	99.67	99.68
- Offentlige investeringer	100.00	100.15	100.14	100.17	100.19	100.19
- Andre udgifter	100.00	100.26	100.27	100.22	100.06	99.86

Kilde: Egne beregninger på DREAM

4.2. Marginaleksperiment 2 effekt på de offentlige finanser.

Effekten af marginaleksperiment 2 på de offentlige finanser, relativ ændring i BNP andele er vist i Tabel 6. Fra Figur 3 ses det, at BNP i løbende priser initialt stiger, men på sigt stort set er uændret i forhold til grundforløbet for dette eksperiment.

De offentlige indtægter er generelt uændrede i forhold til grundforløbet på sigt. Den faldende realløn, jf. Figur 2, og det lille fald i beskæftigelsen formindsker skattebasen for husholdningen, hvilket vil føre til reduceret indtjening fra kildeskatte. Indtjeningen fra kildeskatte er på sigt faldet mere end BNP, hvorfor indtægterne fra denne post relativt til BNP på sigt er lavere end i grundforløbet. Den forøgede produktion resulterer i højere indtægt fra selskabsskatte i forhold til grundforløbet. Generelt er de direkte skatte faldet mere end BNP,

hvorfor indtægterne fra denne post relativt til BNP på sigt er lavere end i grundforløbet. De indirekte skatter er steget i forhold til grundforløbet, hvilket forklares af lump-sum transferingen til husholdningen, eksempelvis er momsindtægterne steget som en konsekvens af det øgede private forbrug.

Med antagelsen om et konstant offentligt serviceniveau og lump-sum transferingen, er de offentlige udgifter stort set uændrede i forhold til grundforløbet. Som i marginaleksperiment 1 er det offentlige forbrug samlet set faldet i forhold til grundforløbet. Det forklares igen af et fald i den offentlige sektors enhedsomkostninger, jf. Figur 4. Enhedsomkostningerne falder mere end BNP, hvorfor de offentlige udgifter generelt er lavere relativt til BNP end i grundforløbet. De offentlige indkomstoverførsler er også faldet i forhold til grundforløbet, dette forklares af at de er satsregulerede i forhold til en faldende realløn, jf. Figur 2. Der er dog en stigning i udgifterne til dagpenge og kontanthjælp, hvilket er forklaret af den øgede arbejdsløshed. Udgiftsposten "andre udgifter" indeholder lump-sum transferingen og er derfor steget meget i forhold til grundforløbet.

Tabel 6. Virkning af marginaleksperiment 2 på de offentlige finanser, relativ ændring i BNP andele, indeks.

	2008	2020	2025	2030	2040	2050
	---- Index, baseline = 100 ----					
Offentlige indtægter	100.00	100.03	99.96	99.96	99.97	99.97
- Direkte skatter	100.00	99.13	99.02	99.02	99.01	99.00
- Kildeskatte	100.00	98.71	98.64	98.66	98.67	98.67
- Selskabsskatte	100.00	101.28	100.85	100.82	101.12	101.32
- Andre direkte skatte	100.00	99.36	99.38	99.39	99.32	99.29
- Indirekte skatte	100.00	101.52	101.41	101.38	101.41	101.41
- Moms	100.00	101.39	101.11	101.01	101.01	100.99
- Punktafgifter	100.00	101.34	101.54	101.61	101.70	101.73
- Ejendomsskatte	100.00	104.13	104.70	104.89	105.02	105.00
- Andre indirekte skatte	100.00	101.39	101.21	101.25	101.27	101.25
- Anden indkomst	100.00	99.77	99.96	100.04	100.12	100.15
Offentlige udgifter	100.00	100.25	100.28	100.21	100.07	100.10
- Offentlige kollektive forbrug	100.00	95.77	95.30	95.31	95.30	95.31
- Offentligt individuelt forbrug	100.00	95.77	95.30	95.31	95.30	95.31
- Sundhedsudgifter	100.00	95.77	95.30	95.31	95.30	95.31
- Udgifter til uddannelse	100.00	95.77	95.30	95.31	95.30	95.31
- Socialomsorg	100.00	95.77	95.30	95.31	95.30	95.31
- Andet individuelt forbrug	100.00	95.77	95.30	95.31	95.30	95.31
- Offentlige indkomstoverførsler	100.00	99.64	99.43	99.42	99.40	99.43
- Folkepension	100.00	99.46	99.19	99.17	99.13	99.14
- Efterløn	100.00	99.46	99.18	99.16	99.12	99.13
- Førtidspension	100.00	99.46	99.18	99.16	99.12	99.13
- Dagpenge	100.00	104.91	105.12	104.96	104.67	104.66
- Kontanthjælp	100.00	100.32	100.10	100.06	99.99	100.01
- Barlselsdagpenge	100.00	99.46	99.18	99.16	99.12	99.13
- SU	100.00	99.45	99.18	99.16	99.12	99.13
- Andre indkomst overførsler	100.00	99.39	99.27	99.27	99.26	99.27
- Offentlige investeringer	100.00	99.78	99.75	99.75	99.76	99.76
- Andre udgifter	100.00	125.18	129.27	129.20	128.93	128.54

Kilde: Egne beregninger på DREAM

4.3. Marginaleksperiment 3 effekt på de offentlige finanser.

Effekten af marginaleksperiment 3 på de offentlige finanser, relativ ændring i BNP andele er vist i Tabel 7. Fra Figur 3 ses det, at BNP i løbende priser er steget i forhold til grundforløbet.

Tabel 7. Virkning af marginaleksperiment 3 på de offentlige finanser, relativ ændring i BNP andele, indeks.

	2008	2020	2025	2030	2040	2050
	---- Index, baseline = 100 ----					
Offentlige indtægter	100.00	96.87	96.30	96.26	96.16	96.12
- Direkte skatter	100.00	93.32	92.26	92.20	91.98	91.86
- Kildeskatte	100.00	89.97	88.58	88.50	88.34	88.23
- Selskabsskatte	100.00	101.41	100.81	100.73	101.19	101.54
- Andre direkte skatte	100.00	99.09	99.16	99.19	99.15	99.12
- Indirekte skatte	100.00	102.01	101.79	101.73	101.77	101.76
- Moms	100.00	101.75	101.27	101.10	101.09	101.07
- Punktafgifte	100.00	101.59	101.82	101.92	102.05	102.09
- Ejendomsskatte	100.00	105.87	106.68	106.97	107.13	107.10
- Andre indirekte skatte	100.00	102.41	102.12	102.16	102.19	102.18
- Anden indkomst	100.00	98.89	99.05	99.15	99.31	99.42
Offentlige udgifter	100.00	96.68	96.22	96.21	96.12	96.11
- Offentlige kollektive forbrug	100.00	94.82	94.27	94.29	94.27	94.28
- Offentligt individuelt forbrug	100.00	94.82	94.27	94.29	94.27	94.28
- Sundhedsudgifter	100.00	94.82	94.27	94.29	94.27	94.28
- Udgifter til uddannelse	100.00	94.82	94.27	94.29	94.27	94.28
- Socialomsorg	100.00	94.82	94.27	94.29	94.27	94.28
- Andet individuelt forbrug	100.00	94.82	94.27	94.29	94.27	94.28
- Offentlige indkomstoverførsler	100.00	98.46	97.99	97.97	97.92	97.92
- Folkepension	100.00	98.48	97.97	97.94	97.89	97.90
- Efterløn	100.00	98.48	97.96	97.93	97.88	97.89
- Førtidspension	100.00	98.48	97.96	97.93	97.88	97.89
- Dagpenge	100.00	97.99	96.61	96.54	96.41	96.42
- Kontanthjælp	100.00	98.40	97.75	97.72	97.65	97.66
- Barlselsdagpenge	100.00	98.48	97.96	97.93	97.88	97.89
- SU	100.00	98.47	97.95	97.93	97.88	97.89
- Andre indkomst overførsler	100.00	98.46	98.20	98.21	98.20	98.22
- Offentlige investeringer	100.00	99.30	98.98	98.97	98.97	98.98
- Andre udgifter	100.00	100.18	100.34	100.38	100.40	100.40

Kilde: Egne beregninger på DREAM

De offentlige indtægter er generelt faldet i forhold til grundforløbet. Trods en stigning i beskæftigelsen, bevirker den faldende realløn, jf. Figur 2, og især fjernelsen af topskatten og sænkelse af bundskatten, at indtjening fra kildeskatte bliver reduceret i forhold til grundforløbet. Den forøgede produktion resulterer i højere indtægter fra selskabsskatte i forhold til grundforløbet. Generelt er de direkte skatte faldet i forhold til grundforløbet. De indirekte skatte er steget i forhold til grundforløbet. Punktafgifts og momsindtægterne er steget som en konsekvens af det øgede private forbrug.

Med antagelsen om et konstant offentligt serviceniveau og skattelettelserne, er de offentlige udgifter faldet i forhold til grundforløbet. Som i marginaleksperiment 1 er det offentlige forbrug samlet set faldet i forhold til grundforløbet. Det forklares igen af et fald i den offentlige sektors enhedsomkostninger, jf. Figur 4. Enhedsomkostningerne falder mere end BNP hvorfor de offentlige udgifter generelt er lavere relativt til BNP end i grundforløbet. De offentlige

indkomstoverførsler er også faldet i forhold til grundforløbet, dette forklares af at de er satsreguleret i forhold til en faldende realløn, jf. Figur 2. Modsat marginaleksperiment 2 er udgifterne til dagpenge og kontanthjælp faldet, hvilket er forklaret af den mindre arbejdsløshed i dette eksperiment.